

2021-10-28 Sastanak Radne skupine za autorska prava

Vrijeme održavanja:

28 Oct 2021

Mjesto održavanja:

- online (Google meet)

Prisutni

- Gordana Gašo
- Tamara Jurak
- Bojan Macan
- Iva Melinščak Zlodi
- Renata Petrušić
- Ljiljana Poljak
- Branka Turk

Dnevni red

1. Predstavljanje novog sastava Radne skupine.
2. Komentar na novi Zakon o autorskom i srodnim pravima koji je objavljen (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_10_111_1941.html) i u kojem su prisutne neke novosti koje imaju bitne posljedice za nas u knjižnicama i repozitorijima, u pogledu studentskih radova, prava na edukacijske materijale u visokoškolskim ustanovama, i prava baštinskih ustanova na digitalizaciju gradje koja je izvan tržišta.
3. Promjene u Dabru, odn. promjene u tehničkoj podršci. Iako se s korisničke strane ne bi trebale osjetiti velike promjene, sada treba razmisliti što bi u funkcionalnostima Dabra trebalo promijenti ili popraviti (iz aspekta autorskog prava i licencija). S obzirom na novi zakon, a i na činjenicu da neke ustanove putem ugovora o studiranju osiguravaju da svi ocjenski radovi moraju biti otvoreno dostupni, bilo bi dobro da se tehnički omogući da se kod samoarhiviranja studentima dozvoli da izaberu samo opciju otvorenog pristupa. I da razmislimo kako, isto kod samoarhiviranja, dodatno naglasiti studentima da se postupkom pohrane pristaje i da rad bude dostupan u repozitoriju ustanove, sveučilišnom i ZIR-u.
4. Pitanje autorstva prezentacija.
5. Razno.

Bilješke

Ad 2

Razmotrena je važnost novog ZAPSP-a za repozitorije ustanova, posebno članaka 109-110., 111., i 192.

Člancima 109-110. uređuje se pitanje autorskih djela stvorenih u znanstvenom, umjetničkom, nastavnom i stručnom radu na visokim učilištima i u znanstvenim organizacijama. Razlikuju se djela stvorena u nastavnoj djelatnosti (za koja se smatra da su autorska djela stvorena u radnom odnosu, u izvršavanju obaveza iz ugovora o radu, i poslodavac ima isključiva autorska i imovinska prava) i djela nastala u znanstvenoj djelatnosti (gdje autorska prava pripadaju autorima), sve ako nije ugovorom o radu drukčije određeno. U pogledu obrazovnih materijala, ovo daje osnovu za ustanove koje žele sustavnije pohranjivati obrazovne materijale u repozitorije, o čemu će RSAP izvijestiti RS za obrazovne sadržaje i predložiti zajedničku izradu strategije iskorištavanja unutar ustanova, za djela nastala u radnom odnosu.

Člankom 111. se jasnije nego u prethodnom tekstu zakona (iako još uvijek ne potpuno jasno) određuje da ocjenski radovi trebaju biti u otvorenom pristupu. Ustanove su dužne studentima ponuditi ugovore o studiranju, na početku studija, u kojima studenti trebaju biti upoznati s pravilima o dostupnosti studentskih radova, a pravila trebaju biti i javno objavljena na mrežnim stranicama.

Člankom 192. objašnjavaju se prava institucija kulturne baštine (a to su i sve javne knjižnice) da digitaliziraju i učine dostupnim javnosti djela koja su nedostupna na tržištu (i za koja ne postoji organizacija za kolektivno ostvarivanje prava), ako su prethodno upisana u bazu Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo.

Iz ovoga proizlaze sljedeće obaveze i planovi radne skupine:

- izraditi prijedlog članaka ugovora o studiranju u kojima se regulira postupanje sa studentskim radovima, koji bi se ponudio kao model visokim učilištima (za početak, članovi skupine će prikupiti poznate primjere ugovora o studiranju, a na sljedećem sastanku krajem studenog započet će se s formuliranjem modela)
- obavijestiti RS za obrazovne sadržaje o izmjenama zakona koje se odnose na građu nastalu u obavljanju nastavne djelatnosti
- ispitati mogućnosti digitalizacije znanstvenih publikacija i ocjenskih radova (naročito starih disertacija) koje nisu na tržištu i njihovoj pohrani u repozitorije ustanova. Prvi korak je kontakt sa DZIV-om i registracija pojedine knjižnice pri Uredu Europske unije za intelektualno vlasništvo.

Ad 3

Preporuke za implementaciju u Dabru:

- preporuke se odnose na repozitorije koji imaju mogućnost samoarhiviranja
 - u postavkama pojedinih repozitorija trebalo bi omogućiti ograničavanje opcija za pravo pristupa, na način da autori koji samoarhiviraju imaju mogućnost odabrati samo limitirani izbor opcija, a urednici mogu birati sve postojeće. Takvo ograničenje trebalo bi biti moguće postaviti samo za pojedine vrste objekata.
 - treba dodati obavijest studentima (s kojom se moraju suglasiti klikom) da postupkom pohrane ocjenskog rada daju odobrenje da se, bez naknade, trajno pohrani njihov ocjenski rad u javno dostupnom digitalnom repozitoriju ustanove, Sveučilišta te u javnoj internetskoj bazi radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Bilo bi poželjno da se u svakom repozitoriju tekst te obavijesti može dodatno editirati u postavkama repozitorija.

Ad 4

Raspravljeno je složeno pitanje autorstva prezentacija na skupovima, gdje se kao autor ponekad navodi samo osoba koja je izlagala, iako su u pripremi sudjelovali i drugi. Pitanje je potaknuto slučajem u kojem je u jednom institucijskom repozitoriju dvaput pohranjena gotovo identična prezentacija, ali s različitim navedenim autorima. U skupini smo se složili da je praksa raznolika, ali da ne možemo utjecati na načine navođenja autorstava na prezentacijama. Ipak, kod pohrane u repozitorij, bilježenje metapodataka trebalo bi vjerno slijediti podatke navedene u objektu.

Ad 5

Najavljen je sljedeći sastanak skupine za otprilike mjesec dana, sa zadatkom pripreme prijedloga članaka ugovora o studiranju.